

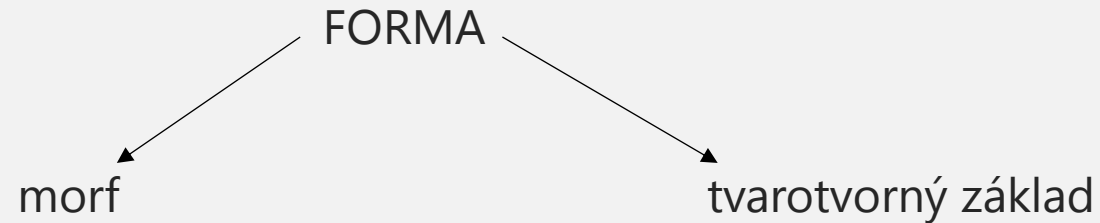
RUSKO-ČESKÁ KOMPARACE MORFOLOGIE

Pavína Mládková

4382109

MORFOLOGIE = TVAROSLOVÍ

= Část gramatiky, která pojednává o slovních druzích z hlediska jejich forem a základních významů těchto forem

- Oba jazyky patří mezi jazyky flektivní
- V ruštině jsou slova tvořena stejnými slovo tvornými způsoby a postupy jako v češtině, tj. odvozováním, skládáním a zkracováním.
- Ruština stejně jako čeština má deset slovních druhů.

DĚLENÍ SLOV. DRUHŮ

- V ruském jazyce se slovní druhy dělí na:
 - samostаятельные (**plnovýznamové**)
 - Самостаятельные обозначают предметы, признаки, действия, место или время действия, являются членами предложения. (1.,2.,3.,4.,5.,6.)
 - служебные (**помосné**)
 - Служебные слова показывают отношение между самостаятельными словами и отдельными предложениями, добавляют оттенки.

SUBSTANTIVA

Имя существительное - podstatné jméno

- Podstatné jméno je ohebný slovní druh, který označuje názvy osob, zvířat, věcí, vlastností a dějů.

- Podle významu dělíme na:

konkrétní – označují názvy osob, zvířat a věcí, dále se dělí na:

- 1. obecná - нарицательные
- 2. vlastní - собственные

abstraktní – vyjadřují názvy vlastností, dějů, činností a stavů.

- U podstatných jmen určíme následující kategorie: **pád**, **číslo**, **rod** a **vzor**.

SUBSTANTIVA

падеж –pád

pád	J.č.	Mn.č.
1.	Škola	Školy
2.	Školy	Škol
3.	Škole	Školám
4.	Školu	Školy
5.	Školo!	Školy!
6.	Škole	Školách
7.	Školou	Školami

падеж	Е.ч.	Мн.ч.
именительный	Школа	Школы
родительный	Школы	Школ
дательный	Школе	Школам
винительный	Школу	Школы
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	XXXXXXXX	XXXXXXXX
! творительный (с кем/чем)	Школой	Школами
! предложный (о ком/чём)	Школе	Школах

POZOR! Některá substantiva cizího původu mohou být v češtině sklonná, zatímco ve východoslovanských jazycích se neskloňují (např. *metro, kino*) !!!

SUBSTANTIVA

род – rod

- мужской род — конь, мальчик, папа, воевода;
- женский род — земля, мать, дочь, рожь;
- средний род — кольцо, знамя, село;
- **!общий род — плакса, нытик, тихоня, сирота!**

пример: большой (большая) сладена, мой (моя) коллега

Problém (muž.r.)	Проблема (žen.r.)
Program (muž.r.)	Программа (žen.r.)
Univerzita (žen.r.)	Университет (muž.r.)
Garáž (žen.r.)	Гараж (muž.r.)
Auto (stř.r.)	Машина (žen.r.)

SUBSTANTIVA

число – číslo

singularia vs. pluralia

Šaty (pl.)	Платье (sing.)
Housle (pl.)	Скрипка (sing.)
Záda (pl.)	Спина (sing.)
Parfém (sing.)	Духи (pl.)
Smetana (sing.)	Сливки (pl.)
Dáma- hra (sing.)	Шашки (pl.)

POZOR: ИНФОРМАЦИЯ – POUZE JEDNOTNÉ ČÍSLO!

ADJEKTIVA

имя прилагательное – přídavné jméno

- Přídavné jméno je ohebný slovní druh, který označuje vlastnosti nebo vztahy podstatných jmen.
- V jazycích, které rozlišují rody, se přídavné jméno zpravidla shoduje s rodem podstatného jména, které rozvíjí.

ADJEKTIVA

stupňování přídavných jmen

stupňování v ruštině !

- **2. stupeň** stupňování se také tvoří pomocí slov: **бóлее** a **мéнее** (více, méně)
- **3. stupeň** stupňování se také tvoří pomocí slov: **сáмый**, **наибóлее**, **наимéнее** (nejvíce, nejméně)

	ČJ	RJ
1. pozitiv	Vysoký	Высокий
II. komperativ	Vyšší	Более высокий
III. superlativ	Nejvyšší	Самый высокий

ADJEKTIVA

- Některá přídavná jména se pojí v ruštině s jinými předložkovými nebo bezpředložkovými pády než v češtině!

vinný čím (7.p.)	виноватый в чём (6.p.)
hrdý na co (4.p.)	гордый чем (7.p.)
rovnoběžný s čím (7.p.)	параллельный чему (3.p.)
podobný komu, čemu (3.p.)	похожий на каго, что (4.p.)

PRONOMINA

местоимение – zájmeno

- Ve větě obvykle zastupují podstatná jména nebo přídavná jména a mají tak zpravidla funkci podmětu, předmětu nebo přívlastku.

DRUHY
ZÁJMEN

личные - osobní	я, ты, он, она
возвратные – zvratná	себя, тебя
воспросительные – tázací	кто? что?
относительные – vztažná	кто, что, какой
отрицательные – záporná	никто, ничто, чей
притяжательные – přívlastňovací	мой, твой, наш
указательные – ukazovací	тот, этот, таков
определенные – určovací	весь, всякий, каждый
неопределенные – neurčitá	некто, нечто, кое-кто

PRONOMINA

	JÁ	Я
1.	JÁ	Я
2.	MĚ	МЕНЯ
3.	MNĚ	МНЕ
4.	MĚ	МЕНЯ
7.	MNOU	МНОЙ
6.	MNĚ	МНЕ

	já	ty	on, оно	ona	my	vy	oni
1.	я	ты	он, оно	она	мы	вы	они
2.	меня	тебя	его	её	нас	вас	их
3.	мне	тебе	ему	ей	нам	вам	им
4.	меня	тебя	его	её	нас	вас	их
7.	(со) мной (со) мною	с тобой с тобою	с ним	с ней	нами	вами	с ними
6.	(об, о) мне	о тебе	о нём	о ней	нас	вас	о них

POZOR! V RJ POUZE TVAR OHI (čj: oni +ony+ ona)!!!

NUMERALIA

имя числительное – číslovky

- Číslovky jsou slovní druh, kterým se vyjadřuje počet, pořadí, násobenost, díl celku apod.

- Деление по значению

Количественные (**základní**) – 1, 5, 100

Неопределённо-количественные (**neurčité**) – много, мало, несколько

Порядковые (**řadové**) – первый, второй, третий, тысячный

Собирательные (**hromadné, druhové**) – двое, трое, четверо, пятеро

Дробные (**zlomky**) – половины, одна треть, одна сотая

Разделительные (**podílné**) – по два, по пяти

Кратные (**násobné**) – двойной, тройной, вдвое, двоекратный

- Деление по морфологическому составу:

Простые (**jednoduché**) – восемь, три (один корень)

Составные (**složené**) – сто пятьдесят три (несколько отдельных слов)

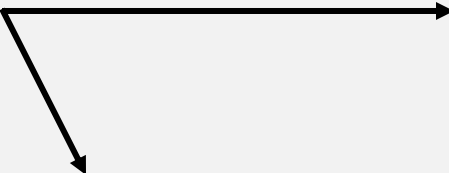
NUMERALIA

- ! po číslovkách 2,3,4, оба, обе, полтора, полторы se klade podstatné jméno v 2.p. č.j., přídavné jméno v 2.p. mn. č.!
- např.: два хороших студента, три интересных книги
- toto pravidlo platí také pro složené číslovky, které končí na 2,3,4
- např.: 142 студента

VERBA

глагол – sloveso

- Sloveso je ohebný slovní druh, který vyjadřuje činnost (*jít*), stav (*ležet*) nebo změnu stavu (*zčervenat*).

- Slovesa **neohobná** (неспрягаемые): infinitiv, přičestí, přechodník...
(-ТЬ, -ТИ, -ЧЬ)

- Slovesa **ohobná** (спрягаемые) lze časovat, ve většině jazyků svým tvarem vyjadřují:
osobu, číslo, čas, slovesný způsob, rod, vid.

VERBA

СПРЯЖЕНИЕ ГЛАГОЛОВ

ЛИЦО	I	
	ЕДИНСТВЕННОЕ ЧИСЛО	МНОЖЕСТВЕННОЕ ЧИСЛО
1	-У, -Ю	-ЕМ, -ЕМ
2	-Е- -ЕШЬ, -ЕШЬ	-Е- -ЕТЕ, -ЕТЕ
3	-ЕТ, -ЕТ	-УТ, -ЮТ

ЛИЦО	II	
	ЕДИНСТВЕННОЕ ЧИСЛО	МНОЖЕСТВЕННОЕ ЧИСЛО
1	-У, -Ю	-ИМ
2	-И- -ИШЬ	-И- -ИТЕ
3	-ИТ	-АТ, -АТ

TheDifference.ru

Třídy

	1.	2.	3.	4.	5.
	- e	- ne	- je	- í	- á

Vzory

tvrdé nese bere	tiskne mine začne	kryje kupuje	prosí trpí sází	dělá
měkké maže peče umře			+rozkazovací způsob (trp! sázej!)	

ADVERBIA

наречие – příslovce

- **Příslovce** je neohebný slovní druh, který vyjadřuje bližší okolnosti dějů a vlastností.
- Nejčastěji má ve větě funkci příslovečného určení, které je závislé na přísudku.

ПОМОСНÉ = СЛУЖЕБНЫЕ

предлоги – předložky

- Předložka pomáhá vytvářet fráze a modifikovat vztahy mezi větnými členy.

Děti chodí do školy. – Дети ходят **в** школу. (*куда?*)

Dospělí chodí do práce. – Взрослые ходят **на** работу. (*куда?*)

союзы - spojky

- Spojka spojuje větné členy nebo věty.
- spojka **A** – v češtině slučovací poměr, v ruštině odporovací poměr

Mám rád kávu a čaj. – Я люблю кофе **и** чай.

Není to sestra, ale sestřenice . – Это не сестра, **а** двоюродная сестра.

ПОМОСНÉ = СЛУЖЕБНЫЕ

частицы – částice

- Částice signalizuje vztah mluvčího k výpovědi, vyjadřuje modalitu věty nebo zvýrazňuje větný člen.
- V ruském jazyce ze zápor vyjadřuje pomocí částice не, která stojí zvláště před přísudkem. (Я не поеду – Já nepojedu)

междометия – citoslovce

- citoslovce vyjadřuje nálady a pocity, vůli mluvčího, označuje hlasy a zvuky.

Rj	význam
Ого	Выражает удивление, восхищение, одобрение и т.п.
Да нет	Специальное выражение (ang. Well, probably no; Uh – hmh maybe no)
Куд – кудах	кураца

ZDROJE

- NEKULA, Marek a kol. *Příruční mluvnice češtiny*. 2008. Praha: NLN - Nakladatelství Lidové noviny, 2008. ISBN 978-80-7106-980-5.
- HAVRÁNEK, Bohuslav, Vilma BARNETOVÁ a Oldřich LEŠKA. *Příruční mluvnice ruštiny pro Čechy: vysokoškolská příručka*. [Sv.] 1, Hláskosloví a tvarosloví. 3. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1976.
- BALCAR, Milan. *Ruská gramatika v kostce*. 5. vyd. Praha: Oeconomica, 2014. ISBN 978-80-245-2036-0.
- <http://www.kj.fme.vutbr.cz/studopory/RU/grammar/gramatika.pdf?fbclid=IwAR1xnKdU2cLF1GxBCgxxorWyVJfXAOR9Gq4A2sinpIV5pO3HET0gb3ITcvc> (26.10. 2018)

DĚKUJI ZA POZORNOST